

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/35/2020
Identifikačné číslo spisu: 5714207086
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5714207086.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcu Ing. M. Y., bytom U., Č. XXX/X, zastúpeného AK KELLER & Partners, s. r. o., so sídlom Piešťany, Kuzmányho 3, proti žalovaným 1/ BENETRIX, n.o., so sídlom Martin, Priehradná 9A, IČO: 37 983 725, 2/ T. U., bytom H., T. XX/X, zastúpenému AK Karkó s.r.o., so sídlom Žilina, Obchodná 8985/5A, 3/ Ing. H. G., bytom Ž., S. U. XXX/a, 4/ W. R., bytom Č., Y. XX, 5/ Mgr. I. C., bytom Č., I. XX, 6/ J. C., bytom Ž., Y. XXX/X, 7/ I. U.B., bytom M. U., C. XX, 8/ Ing. M. M., bytom M. XXX, 9/ Ing. H. H., bytom H., U. XX/C, o určenie neplatnosti uznesení správnej rady žalovaného 1/ a o súvisiace určenia, vedenom na Okresnom súde Martin sp. zn. 10C/130/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. mája 2019 sp. zn. 10Co/250/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaní 1/ až 9/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 30. mája 2019 sp. zn. 10Co/250/2018 zamietol návrh žalobcu na prerušenie (odvolacieho) konania, rozsudok Okresného súdu Martin z 13. decembra 2017 č. k. 10C/130/2014 -549 potvrdil a rozhodol, že žalovaní 1/ a 2/ majú voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Žalovaným 3/ až 9/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

1.1. Okresný súd zamietol žalobu žalobcu v celom rozsahu a vo vzťahu ku všetkým žalovaným, keď dospel k záveru, že žalobca nemal na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Vychádzal z toho, že pôvodne podanou žalobou sa žalobca domáhal ako člen správnej rady a predseda správnej rady žalovaného 1/ rozhodnutia, že všetky uznesenia prijaté správnu radou žalovaného 1/ dňa 10.03.2014 za účasti žalovaných 2/ a 3/ sú neplatné; že žalovanému 3/ nevzniklo členstvo a predsedníctvo správnej rady žalovaného 1/; že funkcia žalobcu ako člena predsedu správnej rady rozhodnutím správnej rady žalovaného 1/ z 10. marca 2014 nezanikla; že funkcia žalovaného 5/ nevznikla, že funkcia žalovanej v rade 8/ nezanikla; že funkcia žalovanej 6/ nevznikla, že funkcia žalovaného 9/ nezanikla; že funkcia

žalovanej 4/ nevznikla. V priebehu konania žalobca žalobu rozšíril, keď žiadal určiť za neplatné aj uznesenia správnej rady zo dňa 19. mája 2014 a zo dňa 20. mája 2014, ako aj, že funkcia žalovaného 7/ nevznikla.

1.2. Okresný súd konštatoval, že v čase podania žaloby zo súdnej praxe vyplývalo, že v prípade určovacích žalôb súd neskúmal naliehavosť právneho záujmu, ak samotný zákon umožňoval domáhať sa určenia, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je (napr. § 131 Obchodného zákonníka). Žaloba žalobcu nebola týmto prípadom, nakoľko zákon č. 213/1997 Z.z. neumožňoval žiadnemu z dotknutých subjektov, teda ani členom správnej rady, ani riaditeľovi neziskovej organizácie (a podobných subjektom) podať žalobu o určenie neplatnosti či už uznesení správnej rady, dozornej rady a podobne. Preto pokiaľ žalobca mal byť úspešný, musel by preukázať, či už v čase podania žaloby alebo v čase rozhodovania súdu (t.j. za účinnosti nových procesných predpisov), mal naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Žalobca však podľa súdu prvej inštancie neobhájil naliehavý právny záujem na určení toho, či iným osobám (žalovaným) vznikli alebo nezanikli funkcie uvedené v jednotlivých žalobných petitoch, keď nemohol súhlasiť so žalobcom, že jeho postavenie ako člena a predsedu správnej rady je neisté bez určenia, či iným osobám funkcie vznikli alebo nezanikli. Žalobca mal naliehavý právny záujem len na určení, že existujú jeho práva a povinnosti ako člena a predsedu správnej rady žalovaného 1/, a to v počiatočnej fáze konania. Nepreukázal však naliehavý právny záujem na tomto/požadovanom určení aj v čase vyhlasovania rozsudku. Žalobca totiž nepoprel, nevyvrátil tvrdenia žalovaného 3/, že jeho normálne funkčné obdobie člena správnej rady plynulo od 27. januára 2012 do 27. januára 2017. V čase vyhlasovania rozsudku bolo teda zrejmé, že žalobca už nemohol byť pre prípad neplatného odvolania z funkcie člena a predsedu správnej rady žalovaného 1/ v týchto funkciách, nakoľko mu uplynulo funkčné obdobie. Zo žiadneho právneho predpisu pritom nevyplýva, že v prípade vedenia súdneho sporu o určenie neplatnosti odvolania z funkcie člena a predsedu správnej rady do určitého momentu, napr. do nadobudnutia právoplatnosti rozsudku súdu, funkčné obdobie pre danú funkciu neplynulo, resp. by spočívalo. Okresný súd uviedol, že je ťažko predpokladať, že by pozitívny rozsudok súdu bol pre žalobcu užitočný, nakoľko mu uplynulo funkčné obdobie, vzhľadom na čo by nemohol reálne začať vykonávať práva a povinnosti vyplývajúce z funkcie člena a predsedu správnej rady žalovaného 1/. Požadované určenie by ignorovalo skutočnosť uplynutia funkčného obdobia žalobcu, navyše by spôsobovalo ďalšie konflikty medzi osobami, ktoré zastávajú funkcie u žalovaného 1/; vychádzajúc z postojov žalovaných možno s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou konštatovať, že by sa žalobca nemohol ujať výkonu funkcie bez vedenia ďalších súdnych sporov. Ako bezpredmetný vyhodnotil poukaz žalobcu na čl. 4 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), ktoré je ustanovením o tzv. procesnej analógii, a teda sa nevzťahuje na analogické použitie hmotnoprávneho predpisu (v súvislosti s argumentáciou žalobcu o potrebe analogickej aplikácie ust. § 131 Obchodného zákonníka). Právo žalobcu na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s právom domáhať sa čohokoľvek proti komukoľvek aj za predpokladu, že zákon takýto spôsob uplatnenia práva nepripúšťa, resp. stanovuje jeho určité podmienky. Už v čase podania žaloby mohol žalobca legitímne očakávať za preukázania svojich skutkových tvrdení úspech jeho určovacej žaloby len za predpokladu preukázania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, keďže žiadne zákonné ustanovenie nesplnomocňovalo na podanie takej žaloby. A taký výsledok mohol očakávať aj v závere konania vzhľadom na zmenu procesných predpisov (§ 137 CSP).

V súvislosti s argumentáciou žalobcu, že vzhľadom na dĺžku súdneho konania nebolo možné stratiť vecnú legitimáciu/naliehavý právny záujem, okresný súd dodal, že to bol práve žalobca, kto podával neúplné návrhy alebo navrhol pristúpenie ďalších osôb do konania, čím sa konanie predĺžilo.

1.3. Krajský súd, rozhodujúci o odvolaní žalobcu, uviedol, že žalobca uplatňoval svoj nárok z dvoch aspektov. V prvej argumentačnej línii poukazyval na nezákonné rozhodnutia správnej rady žalovaného 1/ o odvolaní osôb z funkcií žalovaného 1/ a ustanovení ďalších osôb do týchto funkcií, a to z hľadiska žalovaného 1/, z hľadiska potreby vytvorenia pevného právneho základu vnútorných pomerov žalovaného 1/, ako aj vzťahov žalovaného 1/ navonok (smerom k registrovanému úradu a podobne). V druhej argumentačnej línii tvrdil, že bol neplatne odvolaný z funkcie predsedu a člena správnej rady žalovaného 1/, pričom vyzdvihoval osobný aspekt celej situácie - teda vo vzťahu k nemu ako fyzickej osobe.

1.4. Pokiaľ išlo o prvú uvedenú argumentačnú líniu, odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že relevantnej právnej úprave zodpovedá, že zákon č. 213/1997 Z.z. neumožňuje žiadnemu z

dotknutých subjektov, teda ani členom správnej rady, ani riaditeľovi neziskovej organizácie (a podobných subjektom) podať žalobu o určenie neplatnosti či už uznesení správnej rady, dozornej rady a podobne. Tým je vylúčená aktívna vecná legitímácia žalobcu v dotknutom súdnom konaní. Odhliadnuc od konštatovaného, žalobca nedisponoval ani naliehavým právnym záujmom (v okolnostiach súdnej veci sa čiastočne prekrývajú otázky aktívnej vecnej legitímácie a naliehavého právneho záujmu) na určenie toho, či iným osobám (žalovaným) vznikli alebo nezakli funkcie uvedené v jednotlivých žalobných petitoch. Nemožno totiž súhlasiť so žalobcom, že jeho postavenie ako člena a predsedu správnej rady je neisté bez určenia, či iným osobám funkcie vznikli alebo nezakli. Je nepochybné, že z titulu svojej funkcie predseda správnej rady prichádza do kontaktu/spolupracuje s konkrétnymi osobami (taktiež) v príslušných funkciách a môže byť jeho subjektívnym záujmom/požiadavkou, aby práve a len tieto osoby zastávali dotknuté pozície, uvedené ale bez ďalšieho nenaplnia atribúty naliehavého právneho záujmu ako kvalifikovanej skutočnosti, ktorá by oprávňovala žalobcu v súdnom konaní uplatňovať fakticky individuálne nároky týchto tretích osôb. Civilný sporový poriadok napokon ani nepozná možnosť podať žalobu v prospech tretej osoby. Z hľadiska individuálneho záujmu žalobcu ako fyzickej osoby, jeho individuálneho postavenia, jeho individuálnych práv a oprávnených záujmov, žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na požadovanom určení, t.j. že tretím osobám nezakli, prípadne nevzskli funkcie v orgánoch neziskovej organizácie, keďže toto určenie by nijako neovplyvnilo jeho individuálne právne postavenie, neodstránilo by jeho právnú neistotu ako fyzickej osoby.

1.5. K druhej argumentačnej línii odvolací súd prijal názor, že neobstojí odvolacie tvrdenie žalobcu, že uplynutie jeho funkčného obdobia dňa 27. januára 2017 nie je faktom, ale len nepreukázanou a navyše málo pravdepodobnou hypotézou (keď za pravidelného chodu udalostí pravdepodobnejším by bol scenár jeho opätovného zvolenia za člena a predsedu správnej rady žalovaného 1/). Uplynutie funkčného obdobia žalobcu ako člena a predsedu správnej rady žalovaného 1/ k uvedenému dátumu možno za bežného chodu udalostí označiť za neodvratný následok. A práve opätovné zvolenie žalobcu do predmetných funkcií (a z toho titulu pretrvávajúce funkčného obdobia žalobcu aj v čase rozhodovania okresného súdu) predstavuje len hypotézu. Neexistuje právny nárok na znovuzvolenie do týchto funkcií. Aj v uvedenej súvislosti celkom bezpredmetným je poukaz odvolateľa - žalobcu na jeho právo byť opätovne zvolený do predmetných funkcií. Ako správne konštatoval už okresný súd, z nijakého právneho predpisu nevyplýva, že by v prípade vedenia súdneho sporu o určenie neplatnosti odvolania z funkcie predsedu a člena správnej rady neplynulo príslušné funkčné obdobie; že by napríklad spočívalo, ako je tomu v prípade spočívania premlčacej doby v zmysle § 112 Obč. zák. Odvolací súd poukázal analogicky na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. septembra 2012 sp. zn. 5 Cdo 235/2011, v ktorom je uvedené aj stanovisko odvolacieho - krajského súdu vo vzťahu k ne/existencii naliehavého právneho záujmu na určení neplatného skončenia pracovného vzťahu žalobcu z hľadiska ne/spôsobilosti takého určenia zmeniť právne postavenie žalobcu, ktorému v čase vyhlásenia rozsudku súdu prvej inštancie uplynulo funkčné obdobie, a to z hľadiska úmyslu vykonávať naďalej funkciu riaditeľa školy.

1.6. Krajský súd poukázal na to, že v tomto prípade z určujúceho hľadiska od počiatku absentuje naliehavý právny záujem na požadovanom určení, preto sa nemohol stotožniť s argumentáciou žalobcu, že dôsledkom konštatovaného je denegatio iustitiae. V tejto súvislosti správne okresný súd poukázal na neprípustnosť procesnej normy na hmotno-právne vzťahy. Pokiaľ sa odvolateľ následne domáhal analógie v zmysle § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka k ustanoveniam Obchodného zákonníka o neplatnosti uznesení obchodnej spoločnosti, je potrebné zdôrazniť, že špeciálna úprava zákona č. 213/1997 Z.z. explicitne odkazuje na aplikácie osobitných predpisov (§ 34a ods. 3 - Správny poriadok, § 37b - Zákon o poskytovaní zdravotnej starostlivosti) vrátane Obchodného zákonníka a to (§ 17) konkrétne (a len) ohľadne použitia ustanovení o zrušení a zániku obchodných spoločností. Z uvedeného vyplýva, že zákonodarca pripustil aplikáciu Obchodného zákonníka tam, kde to považoval za potrebné, preto nemožnosť napadnúť uznesenie správnej rady neziskovej organizácie nie je medzerou v zákone (ktorú medzeru by bolo potrebné suplovať analógiou), ale zámerom zákonodarcu. Ako totiž vyplýva z § 35 zákona č. 213/1997 Z.z., kontrolný mechanizmus pri tomto druhu subjektov neabsentuje, keďže nezisková organizácia polieha dohľad Ministerstva vnútra. Žalobcovi okrem toho vždy ostáva zachovaný aj nárok na náhradu (prípadnej) škody.

1.7. Krajský súd zároveň zamietol návrh žalobcu na prerušenie konania. Rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na právnom posúdení absencie naliehavého právneho záujmu od začiatku súdneho konania, z

ktorého pohľadu je (právna) otázka zániku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení počas konania z dôvodu uplynutia funkčného obdobia žalobcu bez právneho významu.

2. Proti rozsudku krajského súdu v celom jeho rozsahu podal dovolanie žalobca z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Uviedol, že dovolací súd dosiaľ nejudikoval, či predseda resp. člen správnej rady je oprávnený podať na súd žalobu o určenie neplatnosti uznesenia správnej rady neziskovej organizácie pre rozpor uznesenia so zákonom, resp. pre jeho nulitosť, čím je daný dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Mal za to, že odvolací súd rozhodol rozdielne oproti rozhodovaniu odvolacieho súdu v otázkach reálneho prístupu k súdu a aplikácie ustanovení čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach, § 3 CSP resp. § 7 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku platného v čase podania žaloby (ďalej OSP), čl. 2 ods. 1 CSP a § 137 písm. c) CSP resp. § 80 písm. c) OSP. Dovolanie je preto prípustné i podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Vychýtal rozsudku, že nie je riadne odôvodnený, čím odvolací súd porušil právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorých súčasťou je aj právo na riadne odôvodnenie rozsudku a právo na to, aby súd dal odpoveď na relevantné argumenty žalobcu.

3. Žalovaný 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu ho žiadal odmietnuť, keď mal za to, že nie sú naplnené podmienky prípustnosti, dovolateľ nevymedzil právne otázky s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, ale len konštatoval, z akého dôvodu mal byť aktívne legitimovaný, pričom odvolací súd odôvodnil svoje rozhodnutie nedostatkom právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení.

4. Žalovaní 1/, 3/ až 9/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj len najvyšší súd) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že argumentácia žalobcu opodstatňuje záver o čiastočnej prípustnosti, ale nie dôvodnosti dovolania.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 ods. 1 CSP.

7. Žalobca namietal, že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval patriace mu procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keď mal za to, že rozsudok krajského súdu nie je dostatočne odôvodnený a krajský súd nereagoval na ním predstreté argumenty.

8. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, a II. ÚS 251/03). K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na

spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

9. Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré dovolací súd z tohto pohľadu (presvedčivosť a dostatok odôvodnenia) podrobil dovolaciemu prieskumu zodpovedá kritériám, ktoré sú procesným predpisom kladené na riadne odôvodnenie záverov tak skutkových ako i právnych.

9.1. Z uvedeného dovolací súd uzavrel, že dovolanie žalobcu z dôvodu, že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval patriace mu procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, prípustné nie je.

10. Pokiaľ mal dovolateľ za to, že : „...odvolací súd rozhodol rozdielne oproti rozhodovaniu dovolacieho súdu v otázkach reálneho prístupu k súdu a aplikácie ustanovení čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach, § 3 CSP resp. § 7 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku platného v čase podania žaloby (ďalej OSP), čl. 2 ods. 1 CSP a § 137 písm. c) CSP resp. § 80 písm. c) OSP.... a dovolanie je preto prípustné aj podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, dovolací súd, usudzujúc z textu dovolania, dospel k záveru, že dovolateľ mal na mysli zrejme prípustnosť dovolania s poukazom na § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

10.1. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

10.2. Z dovolania žalobcu v tejto časti však nie je možné vyabstrahovať, aký odklon dovolateľ namieta, keď otázka prístupu k súdu, dôvodnosti určovacej žaloby a posúdenie naliehavého právneho záujmu na určení je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Ak chce žalobca osvedčiť naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši. Z uvedeného je zrejmé, že otázka posúdenia naliehavého právneho záujmu na určení je individuálne riešená v každom spore.

10.3. Z uvedeného je zrejmé, že dovolateľom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania (zrejme § 421 ods. 1 písm. a/ CSP), t.j. odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nie je daný.

11. Predmetom dovolacieho prieskumu bolo ďalej posúdenie dôvodnosti uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) C.s.p. s vymedzením právnej otázky dovolateľa a to, či predseda resp. člen správnej rady je oprávnený podať na súd žalobu o určenie neplatnosti uznesenia správnej rady neziskovej organizácie pre rozpor uznesenia so zákonom, resp. pre jeho nulitosť.

11.1. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že pokiaľ žiadal dovolateľ o prerušenie konania do rozhodnutia najvyššieho súdu v spore vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 11 C 9/2014, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 8. februára 2017 sp.zn. 7 Co 371/2016 , v čom mu odvolací súd nevyhovel, najvyšší súd rozsudkom z 29. januára 2020 sp. zn. 4 Cdo /210/2018 zamietol dovolanie okrem iných i žalobcu I/(ktorý je žalobcom i v prejednávanej veci).

11.2. Najvyšší súd ustálil v tomto rozsudku k dovolateľmi nastoleným otázkam a to: „, či i) je odstúpenie z funkcie člena správnej rady neziskovej organizácie v zmysle § 22 písm. b/ zákona č. 213/1997 Z.z. vykonané písomným oznámením právnym úkonom. Ak áno, či je možné tento právny úkon pri neexistencii špeciálnej právnej úpravy v zákone č. 213/1997 Z.z. posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 34 a nasl.);

ii.) je hlasovanie člena správnej rady neziskovej organizácie, ktorým člen správnej rady vyjadrí svoj

súhlas s návrhom na prijatie rozhodnutia správnej rady o ustanovení konkrétnej osoby do funkcie člena správnej rady neziskovej organizácie právnym úkonom. Ak áno, či možno tento jednostranný právny úkon pri neexistencii špeciálnej právnej úpravy v zákone č. 213/1997 Z.z. posudzovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 34 a nasl.);

iii.) je možné prípadnú právnu medzeru, keď zákon č. 213/1997 Z.z. neobsahuje žiadnu osobitnú právnu úpravu vo vzťahu k preskúmvaniu vzniku a zániku členstva v správnej rade, preklenúť za použitia analógie a ďalších argumentov formálnej právnej logiky;

nasledujúci právny záver :

„ Postavenie neziskovej organizácie vyplýva z osobitnej právnej úpravy zákona č. 213/1997 Z.z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení platnom do 31. decembra 2013 (ďalej len zákona č. 213/1997 Z.z.) ako právnickej osoby založenej za účelom poskytovania všeobecne prospešnej služby, a to poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárnej starostlivosti - poskytovanie sociálnych služieb v domovoch sociálnych služieb a v domovoch dôchodcov (čl. II. štatútu, čl. 409 spisu). Nezisková organizácia je právnickou osobou v zmysle § 18 ods. 2 písm. d) Občianskeho zákonníka zriadená na základe zákona, s presne definovaným poslaním a vykonávaním činnosti v rámci verejnoprospešnej činnosti (§ 2 ods. 1, 2 zákona č. 213/1997 Z.z.).

Odstúpenie člena správnej rady je jedným zo spôsobov zániku členstva v správnej rade (§ 22 písm. b) zákona č. 213/1997 Z.z.). Z pohľadu posúdenia právneho úkonu sa jedná o jednostranný verejnoprávny úkon, ktorého obsahom bola vôľa žalobcov 2/ a 3/ ukončiť členstvo v správnej rade žalovaného 1/ k 30. júnu 2012. Na posúdenie prejavu vôle nie je možné aplikovať právnu úpravu vyplývajúcu z § 40a a § 49a v spojení s § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka (analógia legis). Právnu konštrukciu posúdenia relatívnej neplatnosti právneho úkonu založenej na tvrdenom omyle žalobcov 2/ a 3/ o možnosti financovania Domova sociálnych služieb I. prostredníctvom Rytierskeho a Špitálskeho rádu sv. Lazára v Jeruzaleme považoval dovolací súd za nezmyselnú a irelevantnú. Jednostranný verejnoprávny úkon žalobcov 2/ a 3/ o vzdaní sa funkcie členstva v správnej rade bol urobený právne nespochybniteľným písomným prejavom vôle. (i).

Podľa názoru dovolacieho súdu treba rozlišovať hmotnoprávne a procesné úkony. Základný rozdiel v ich posudzovaní spočíva v tom, že hoci u oboch ide o prejav vôle konajúceho subjektu, ale v oblasti hmotnoprávneho úkonu platí teória vôle a v oblasti procesného úkonu platí teória prejavu. To znamená, že u hmotnoprávneho úkonu je rozhodujúca skutočná vôľa konajúceho subjektu a jej nedostatok (vady) spôsobujú neplatnosť právneho úkonu, naproti tomu u procesného úkonu je rozhodujúci prejav, pričom nedostatok skutočnej vôle alebo jej vady, na ktoré sa odvolávali dovolatelia, sú irelevantné. Rozhodujúci je tak obsah, či zmysel prejavu. Preto u procesných úkonoch nemôžeme hovoriť o ich platnosti, či neplatnosti v zmysle hmotnoprávnej teórie, ale o ich bezchybnosti, prípustnosti, účinnosti a platnosti, pokiaľ boli urobené subjektom k tomu spôsobilým a spôsobom podľa príslušnej právnej normy.

21. Hlasovanie členov správnej rady o ustanovení konkrétnej osoby do funkcie člena správnej rady neziskovej organizácie nie je autoritatívnym rozhodnutím, ktorým sa individuálny právny vzťah zakladá, mení alebo ruší. Je prejavom vôle najvyššieho orgánu neziskovej organizácie, ktorý okrem iného volí a odvoláva členov správnej rady, ak štatút neustanovuje inak (§ 19 ods. 2 písm. g) zákona č. 213/1997 Z.z.). Uznesenia orgánov neziskových organizácií alebo iných subjektov nemajú charakter vôľových právnych úkonov, lebo orgány nemajú spôsobilosť na práva a povinnosti, hoci správnu radu tvoria členovia, ktorí sú fyzické osoby, ktoré spôsobilosť na práva a povinnosti majú. Pri hlasovaní alebo pri vytvorení tohto rozhodnutia správnu radou vo forme uznesenia tiež nemá charakter vôľového právneho úkonu. Správna rada žalovaného 1/ nie je štatutárnym orgánom oprávneným konať v mene neziskovej organizácie vo vonkajších vzťahoch (ii).

Podľa názoru dovolacieho súdu nie je možné na žalovaný nárok analogicky v zmysle § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka na preskúvanie vzniku alebo zániku členstva v správnej rade neziskovej organizácie, pokiaľ zriadenie tejto právnickej osoby vyplýva z osobitnej právnej úpravy, ktorá jasne stanovuje podmienky, účel a spôsob zriadenia, ako aj vnútornú štruktúru právnickej osoby.

12. Vzhľadom na uvedené, dovolací súd už zodpovedal na otázku, prezentovanú dovolateľom v celom konaní o potrebe výkladu s použitím analógie na preskúvanie vzniku alebo zániku členstva v správnej rade neziskovej organizácie a súčasne k otázke či predseda resp. člen správnej rady je oprávnený podať

na súd žalobu o určenie neplatnosti uznesenia správnej rady neziskovej organizácie pre rozpor uznesenia so zákonom, resp. pre jeho nulitosť.

13. Právne závery krajského súdu uvedené v jeho dovolaní napadnutým rozhodnutím sú preto správne a presvedčivé, zhodné s právnymi závermi dovolacieho súdu.

14. Dovolací súd pri skúmaní prípustnosti podaného dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP prihliadol k skutočnosti, že uvedená otázka bola dovolacím súdom vyriešená až po podaní dovolania v preskúmvanej veci (dovolanie žalobcu bolo doručené súdu 19. septembra 2019) preto mal za to, že dovolanie je síce prípustné, avšak nedôvodné.

15. Dovolací súd dovolanie žalobcu preto ako nedôvodné zamietol v zmysle § 448 CSP.

16. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovaným priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v súlade so zásadou úspechu vyplývajúcou z § 255 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

17. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.